

Eesti loodushoid täna selle muutmise vajadused ja võimalused

Taimo Aasma

Elurikkuse kaitse osakonna juhataja

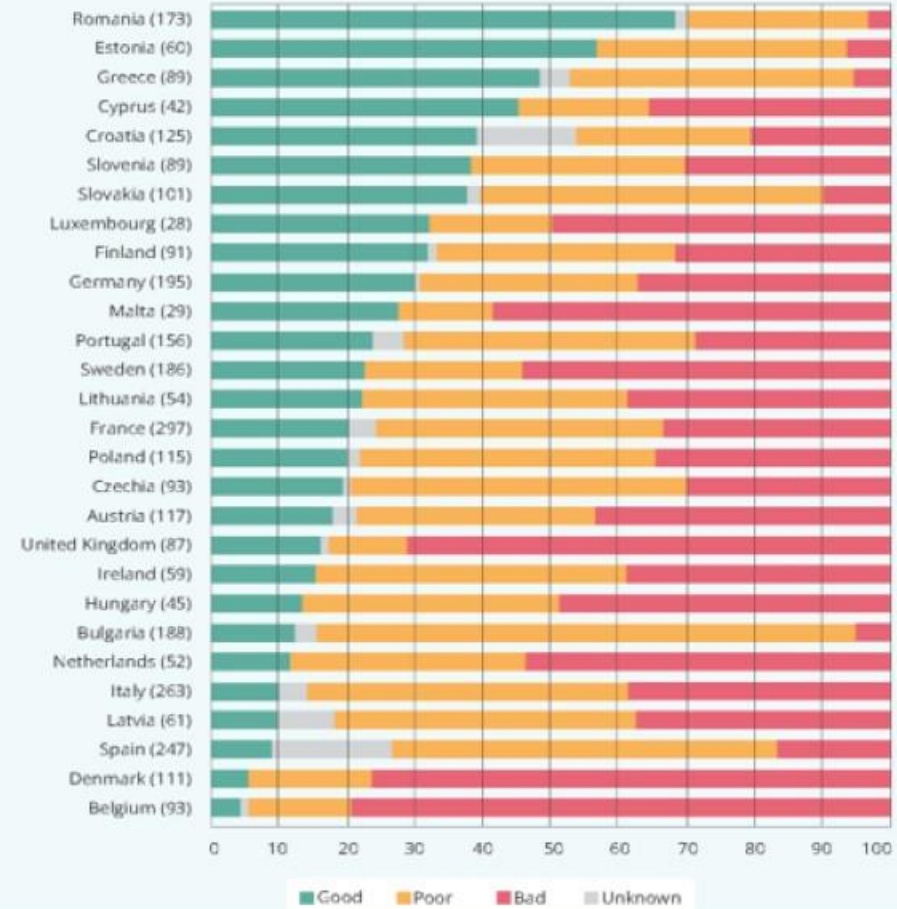
1. november 2023

Loodusdirektiivi elupaigatüüpide seisund Euroopas

State of nature in Europe: Habitats

Conservation status of habitats at Member State level, 2013-2018 (%)

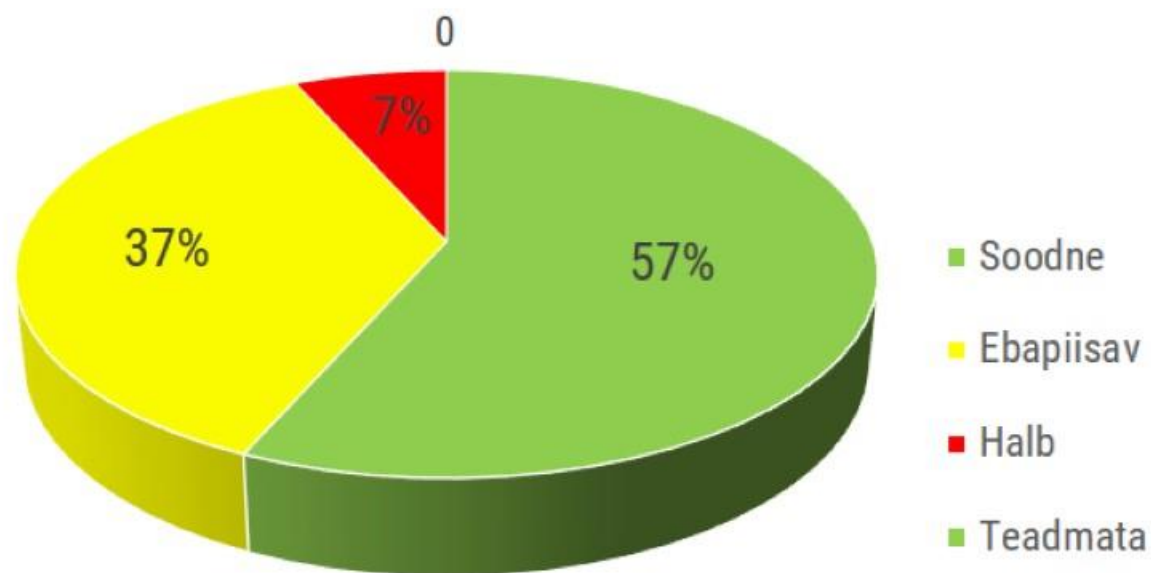

Note : The figure shows the conservation status of habitats at EU level. Statistics are based on the number of EU habitats assessments (818).

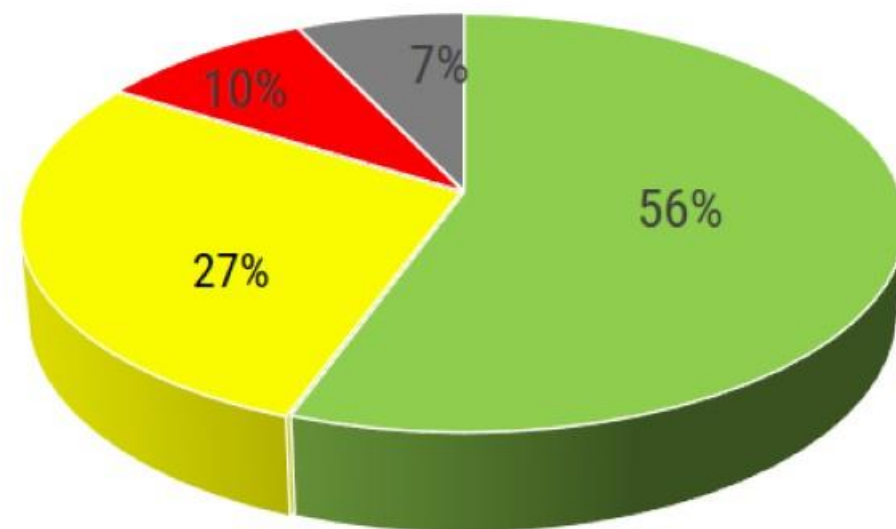
Source : State of nature in the EU, EEA Report No 10/2020.

EL loodusdirektiivi elupaigatüüpide ja liikide seisund Eestis (2019. a aruanne)

Elupaigatüübid (60)

Liigid (99)

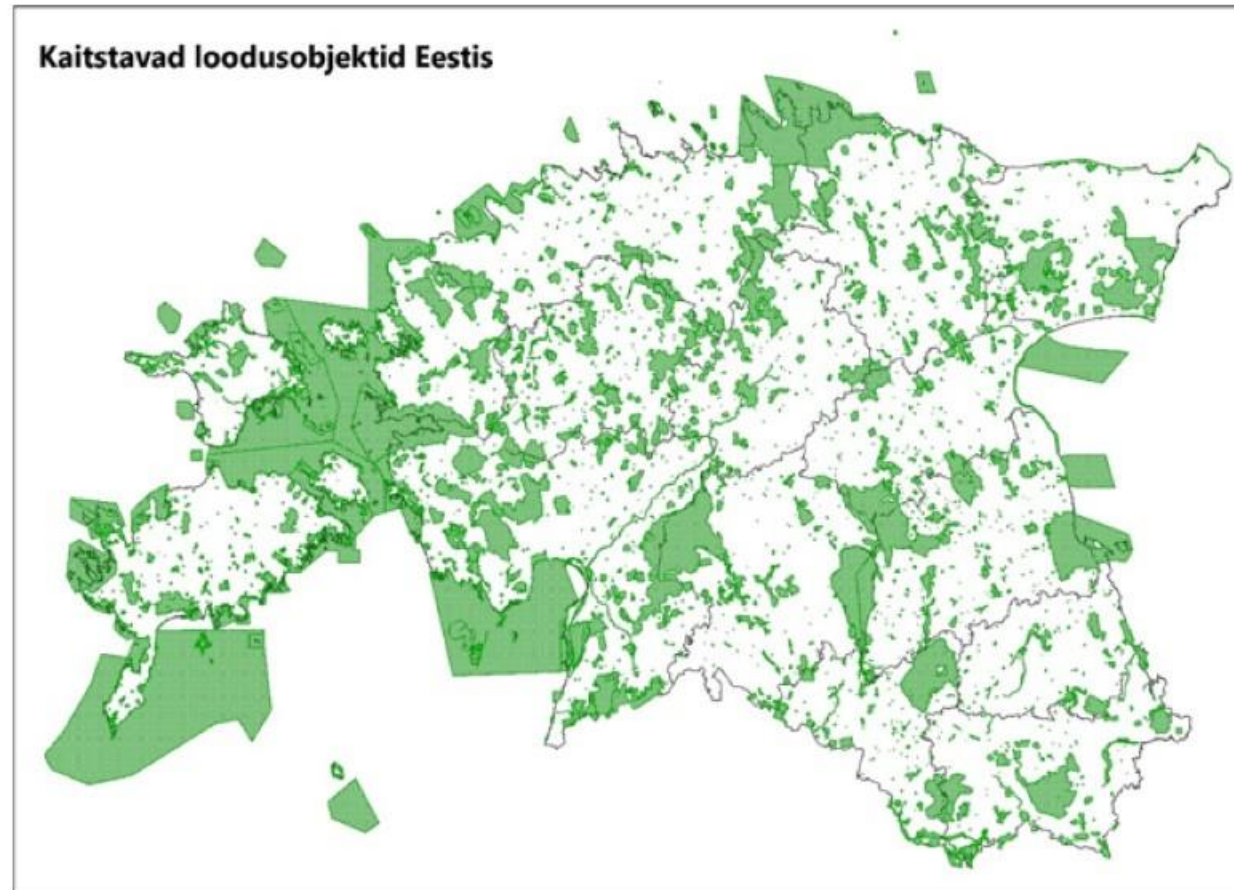
Praegune seis

Euroopa Liidus on kaitse all:

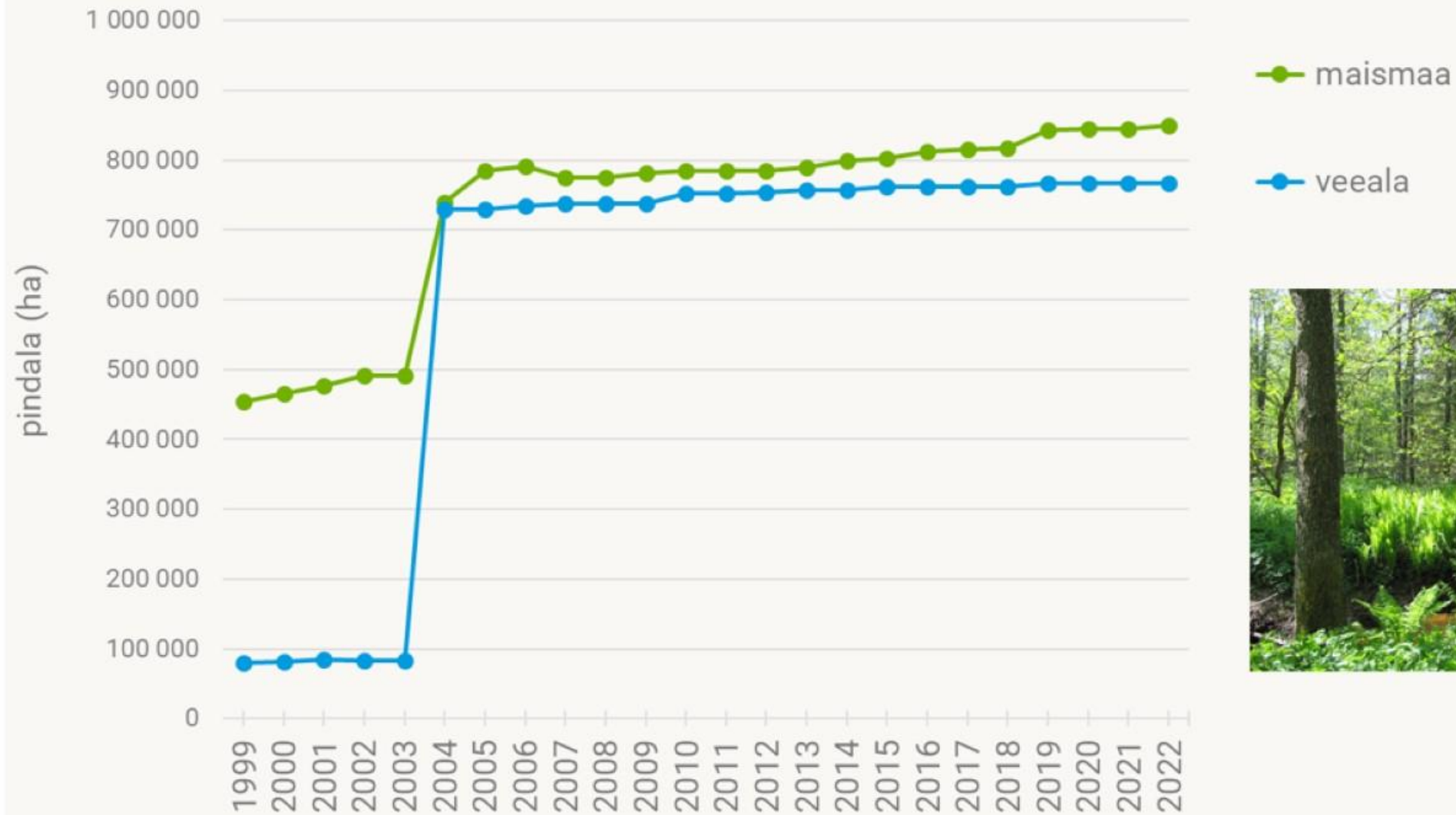
- Maismaast 26,4%, sh range kaitse all 3%
- Merealast 11%, sh range kaitse all 1%

Eestis on kaitse all:

- Maismaast 20,6%,
- sh range kaitse all 11% (3,8%)
- Merealast (koos majandusvööndiga) 18,7%, sh range kaitse all 1,4%
- Lisaks vääriselupaigad, ranna- ja kaldakaitse regulatsioon jm.
- Rohevõrgustik

Kaitstavate alade pindala muutus

Kaitstavad loodusobjektid

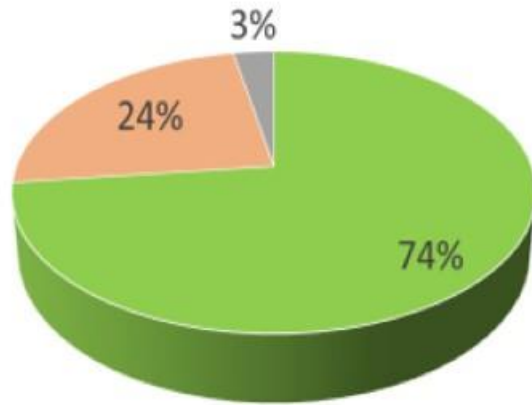
- Kaitsealad (rahvuspargid - 6, looduskaitsealad - 238, maastikukaitsealad - 147) 403
- Hoiualad - 311
- Püsielupaigad - 1929
- Kaitsealused pargid - 452
- Kaitstavad looduse üksikobjektid - 1087
- Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid – 24
- Kaitstavad liigid: 64 liiki I, 267 liiki II ja 237 liiki III kaitsekategoorias
- Suur osa Eesti kaitstavatest aladest on ühtlasi üle-euroopalise kaitstavate alade võrgustiku Natura 2000 alad

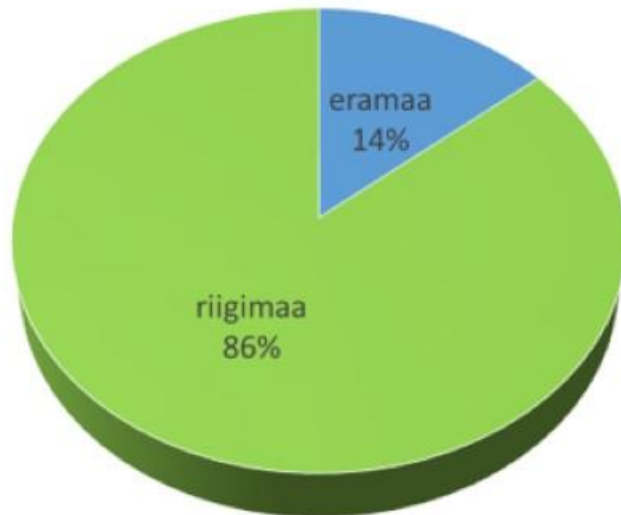
Maaomand

Maaomand kaitstavatel aladel

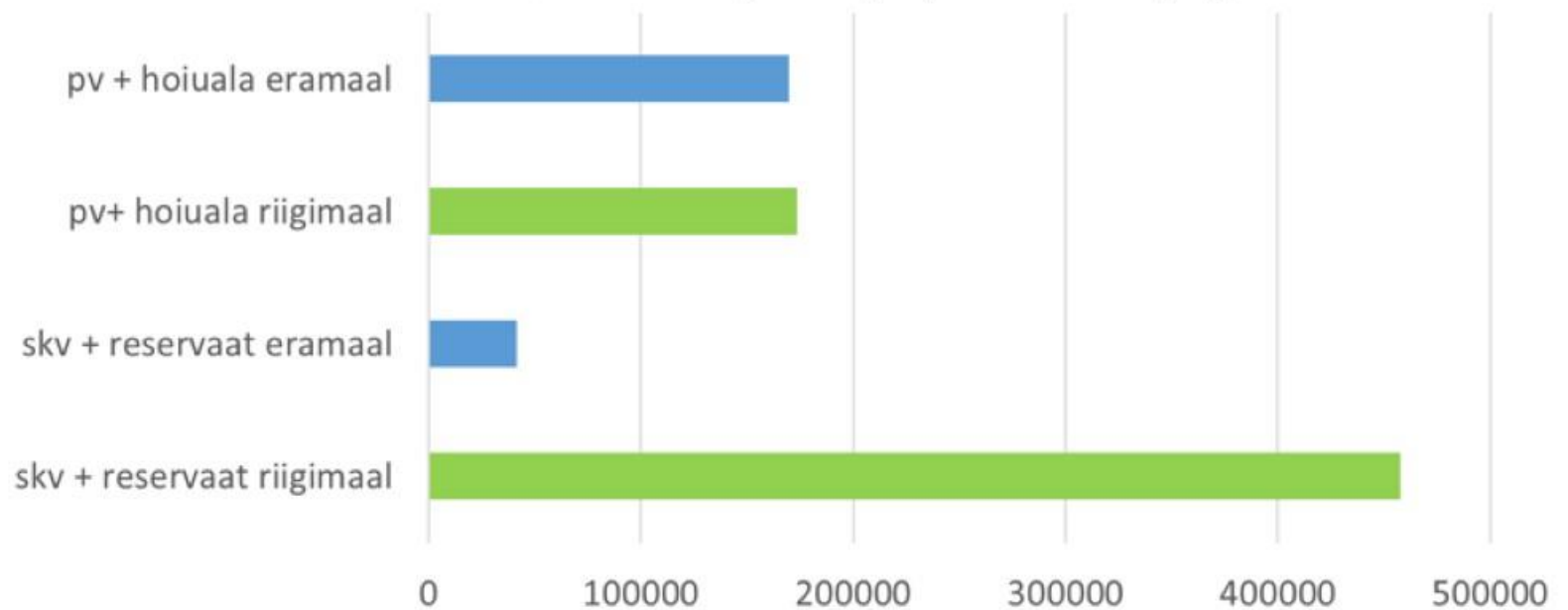
■ riigimaa ■ eramaa ■ munitsipaal- ja muu maa

Maaomand range kaitsega metsades

Kaitstava territooriumi jaotus (ha) maaomandi järgi

EL elurikkuse strateegia aastani 2030 eesmärgid

- Tagada, et **elupaikade ja liikide kaitsestaatus ja -suundumus ei halvene** ning et vähemalt 30% mittesoodsas seisundis elupaikadest ja liikidest saavutab 2030. aastaks **soodsa kaitsestaatus või näitab positiivset suundumust** (Seisundi parandamise lubadus - *Status improving pledge*)
- **Kaitsta õiguslikult vähemalt 30% ELi maismaast ja 30% ELi merealadest** ning lõimida üleeuroopalisse loodusvõrgustikku ökoloogilised koridorid. Kaitsta rangelt vähemalt 10% territooriumist, sealhulgas kõiki ELis veel alles olevaid **loodus- ja põlismetsi**. (Kaitstavate alade lubadus - *Protected areas pledge*)

Looduse taastamise määrus

- Probleemiks jätkuv ökosüsteemide kahjustumine ja elurikkuse kadu (Olemasolevatest kaitsealadest ei piisa, vabatahtlikud meetmed pole olnud piisavad, mistõttu on vaja õiguslikult siduvaid taastamise eesmärke)
- Eesmärgiks on meetmete laiem rakendamine kõigis ökosüsteemides, sh kaitstavad elupaigatüübid (loodusdirektiiv) ja kaitstavate liikide elupaigad (loodus- ja linnudirektiiv); mere-elupaigad; linnaökosüsteemid; jõed ja lammialad; tolmeldajate elupaigad; agroökosüsteemid; metsaökosüsteemid.
- Riiklik taastamiskava (tuleb koostada 2 aasta jooksul peale määruse vastuvõtmist)

Rahastus

- Suur osa rahastusest põhineb ajalooliselt EL fondidel (ÜF, ÜPP, LIFE).
- Ressurss on alati piiratud, eriti riigieelarve oma:
 - Looduse seisundi kvaliteedi parandamine (taastamine) on olnud prioriteet (aktiivsed meetmed – märgalad, pärandniidud).
 - Omanikele suunatud hüvitised.
 - Inventuurid

põhinõuded/kompensatsioonid/vabatahtlikus

Looduskaitsete piirangute leevendusmeetmed

- **Maamaksusoodustus.** sihtkaitsevööndis 100%, piiranguvööndis ja hoiualal 50% soodustus.
- **Kaitsealuste maade riigile omandamine.** Eelarve 5 miljonit. Hinnastamise valemid täpsustatud, sisuliste kriteeriumite muutmine.
- **Natura metsatoetus.**
 - 134 eurot/ha aastas sihtkaitsevööndid, metsaelupaigad piiranguvööndites ja hoiualadel, planeeritavad range kaitsega alad
 - 60 eurot/ ha piiranguvööndid ja hoiualad
- **Maadevahetus?**

Looduskaitsemeetmed eramaadel

- VEPI protsess -> (metsa)elupaikade kaitse? Seisundi parandamine
 - Pärändniitude kaitse kogemus (kaitsealadel ja väljaspool)
 - LIFE IP ootused – uuendatud kompensatsioonid, aktiivsed meetmed, pärändniitude tulemuspõhine kaitse.
-
- kaitstavatel aladel/väljaspool

Igaühe loodushoid

- ...on iga vabatahtlik ja teadlik tegu, mis aitab kaasa looduslike liikide ja nende elupaikade säilimisele.

Elurikkuse hoidmiseks:

- Hoia kevadisel pesitsusajal raierahu
- Jäta osa oma metsast looduslikule arengule.
- Kasvata monokultuuride asemel segapuistuid
- Jäta raielankidele säilikpuid
- Hoia väikseid veesilmasid ja metsaojasid
- Jäta märjad metsad kuivendamata
- Elurikkust soosib kõdunev puutüvi, vana kiviaed, oksakuhil ja sammaldunud kivi
- Jäta metsa haruldastele sambla-, sambliku- ja seeneliikidele olulist surnud puitu
- Õpi tundma koduümbruse liike, liikidele olulisi elupaiku ja seoseid liikide vahel

Teadlikkuse tõstmine ja avatud suhtlus konkreetsete maaomanike tasemel.

Tasakaal

Vajalik on erinevate kaitsemeetmete tasakaal:

- Range kaitsega alad looduslikuks arenguks
- Piirangutega majandatavad alad
- Majandusalad elurikkuse elementide säilitamise ja toetamisega
- Majandusalad

Täna kuulamast!